

Brněnské veletrhy a výstavy
Masarykův okruh
Nemocnice a neziskové organizace
Školy (vysoké, střední i zkladní)
a další

Toto jsou hlavní zdroje informací pro brněnskou redakci zpravodajství. V literatuře, lze najít další způsoby získávání témat, jako například volní novináři tzv. freelancers, ale s brněnskou redakcí zpravodajství České televize žádný nespolupracuje.

5.3.2. Redakční porady

Vzájemná komunikace mezi redaktory, editorem, produkcí, plánovačem a šéfredaktorem je zásadní pro tvorbu zpravodajských příspěvků. Na redakčních poradách, které vede editor, dochází k nezbytným výměnám informací. Čas porad je pevně stanoven: první z nich začíná v 8:30, druhá v 11:00 a třetí v 15:00.

Ranní porada – 8:30 – Těto porady se povinně účastní všichni redaktoři, kameramani ve službě, zprávař, editor, archivář, plánovač a produkční. Začíná hodnocením předchozího vysílacího dne. To má za úkol zpracovat vždy jeden z redaktorů, kterého určí editor. V hodnocení několika větami shrne podstatu reportáže a to jestli, podle jeho názoru, příspěvek obsahoval požadované sdělení. Poté hodnocení okomentuje editor, který otevře diskuzi nad chybami, nedostatky či naopak dobrými prvky reportáží. Následuje výčet témat, která se budou ten den zpracovávat. Editor určí redaktorům, jaké události budou zpracovávat. Produkční přiřadí k redaktorům kameramany. Po přidělení témat, následuje jejich zevrubný popis a diskuze o podobě zpravodajského příspěvku.¹¹⁶ Pokud je třeba informovat členy redakce o dalších skutečnostech, týkajících se chodu redakce či televizního studia, učiní tak šéfredaktor na konci porady.

Dopolední porada – 11:00 – Účastní se jí editor, produkční a redaktoři, kteří zůstali přítomni v redakci. Navzájem konzultují témata týkající se dalšího vysílacího dne a kontrolují postup natáčení jednotlivých reportáží. V situaci, kdy ráno dohodnutou reportáž není možné z různých důvodů zpracovat, hledá se na této poradě adekvátní náhrada. Rozhodne o tom editor.

Odpolední porada – 15:00 – Editor na ni přichází se složeným, nebo téměř složeným bodovým scénářem pro večerní vysílání Událostí v regionech. S přítomnými redaktory

¹¹⁶ Například: kdo bude v reportáži respondentem, jakou bude mít přibližně reportáž stopáž, jak by měl vypadat stand up.

probírá témata na další den. „Porada ve 3, tam už se všichni bavíme o tom, jak by měl vypadat bodák, a dělají se poslední opravy. Zkonzultuje se to. Zároveň se bavíme o zítřku, abychom měli těch 80% témat vyřešených, abychom věděli co a jak.“¹¹⁷

5.3.3. Zpracování tématu na zpravodajský výstup

Autor v této části textu popíše, jaký je postup při zpracování reportáže poté, co je na redakční poradě schválené a redaktorovi přidělené téma. Postup bude autor demonstrovat na nejběžněji vyráběném zpravodajském příspěvku – reportáži.

Po schválení reportáže nastává přípravná část. Redaktor musí zajistit organizační záležitosti natáčení, mezi to patří:

- 1) **Kontaktovat osoby**, které budou v reportáži vystupovat a se kterými bude děláno interview. Je nutné s nimi **dohodnout čas a místo setkání**. Často tyto kontaktované osoby vyžadují vysvětlení smyslu reportáže a informace o tom, jak bude probíhat natáčení, případně i **konkrétní seznam otázek**, na které se bude redaktor dotazovat.
- 2) Zajistit prostory k natáčení, je-li to potřeba, nebo zajistit vstup do těchto prostor. Pokud je získání povolení k natáčení časově příliš náročné, asistuje produkce. Podobně je tomu i v situacích, kdy je třeba štáb akreditovat.
- 3) U produkce domluvit potřebnou natáčecí kapacitu. Obvykle na reportáž vyjíždí spolu s redaktorem jeden kameraman.¹¹⁸ Upřesní se čas odjezdu a čas příjezdu. Produkce kontaktuje kameramana a předá mu tyto informace.
- 4) Redaktor vytvoří předběžný časový plán včetně pravděpodobné doby návratu a oznámí to editorovi. Navzájem si také upřesní lhůtu pro zpracování zpravodajského příspěvku.¹¹⁹
- 5) Poslední a nejdůležitější částí je **předběžná představa celého příspěvku**. Editoři požadují po redaktorech, aby již před příjezdem na místo natáčení věděli, jak bude daná reportáž vypadat kompletní. „Pokud něco po nich vyžadují, tak snad, aby měli před tím, než vyjedou na místo **co nejvíce informací o tématu** a aby věděli, jak ta reportáž má vypadat. Měli by mít v hlavě kostru toho, jak to pak budou skládat, Pak aspoň můžou udělat pěkný stand-up, který se bude hodit do té repky.“¹²⁰ Redaktor touto přípravou před natáčením získává větší přehled o tématu, ještě předtím než dorazí na místo natáčení. „Když tam jedu, tak vím co je důležité a snažím se, aby mi respondenti řekli, co potřebuji, aby se to

¹¹⁷ Rozhovor s editorem Petrem Tomičkem. Příloha č. 6

¹¹⁸ K použití většího počtu kameramanů – štábů – dochází jen ve výjimečných případech. Musí se jednat o akci mimořádného rozsahu, aby bylo povoláno více štábů. Pokud k takové situaci dojde, obvykle jsou vyslány dva štáby včetně dvou redaktorů.

¹¹⁹ Na základě toho editor reportáž umístí do bodového scénáře.

¹²⁰ Rozhovor s editorem Petrem Tomičkem. Příloha č. 6

dalo pak v redakci pěkně poskládat. Třeba si tu kostru i někdy napíši. Vím, že i ostatní redaktori si to vymyslí dopředu.“¹²¹ Tento přístup sebou nese i nevýhodu. Redaktor si může vytvořit nepravdivý obraz o problému a tím může dojít k chybnému framingu dané události.

Po fázi plánování následuje výjezd na místo natáčení. Zde je kladen důraz na fungování týmu. Kameraman i redaktor spolu musí kooperovat po celou dobu. Redaktor vysvětlí kameramanovi podstatu tématu tak, aby věděl, na co se má při natáčení zaměřit. Redaktor v této fázi vystupuje jako vedoucí natáčení a kameraman se musí podřídít. Pro dobré zvládnutí natáčení je žádoucí, ne-li nutné, aby redaktor přesně popsal kameramanovi, jaké záběry chce natočit. Platí zásada, že kameraman má na starosti spíše technické záležitosti natáčení a redaktor obsahové.

Po návratu do studia redaktor digitalizuje nahraný materiál pomocí nahrávacího zařízení. Kameramanovi návratem do redakce končí závazky s tvorbou reportáže. Redaktor s produkčním smluví stříhové pracoviště pro finalizaci reportáže. Následuje samotné psaní reportáže. V jeho průběhu redaktor zapisuje text přímo do redakčního systému iNews a k tomu si přehrává natočený materiál pomocí programu MediaBrowse, ze kterého vybírá synchrony.

Poté, co redaktor dokončí text reportáže, ho zkontroluje s editorem vydání, který ho schválí, nebo nechá zrevidovat. Schválený text odchází redaktor zpracovat na střížně do finální podoby. Nejdříve namluví všechny komentáře, které jsou stříhačem zpracovány a poskládány tak, jak to vyžaduje kompozice reportáže. Následně jsou vloženy rozhovory i s obrazem na svá místa. V poslední fázi je pokrývána reportáž obrazově. Redaktor musí vybrat nejvhodnější záběry, které mají zároveň co největší vypovídající hodnotu a obrazově potvrzují zvukový komentář. Zpracování reportáže trvá v průměru 30 minut, záleží na množství materiálu a připravenosti redaktora¹²². Potom je reportáž zkopírována na vysílací server, odkud je dostupná pro editora. Audiovizuální příspěvek definitivně schválí editor, poté je zařazen na playlist neboli rundown jednotlivé zpravodajské relace.

¹²¹ Rozhovor s redaktorkou Anetou Hronovou. Příloha č. 2

¹²² Pokud redaktor před nástupem do střížny učinil prostříh materiálu (vybral nejlepší záběry) pomocí programu MediaBrowse, vystříhnul použité synchrony a naučil se bezchybně přečíst komentář, je doba zpracování méně než 30minut.

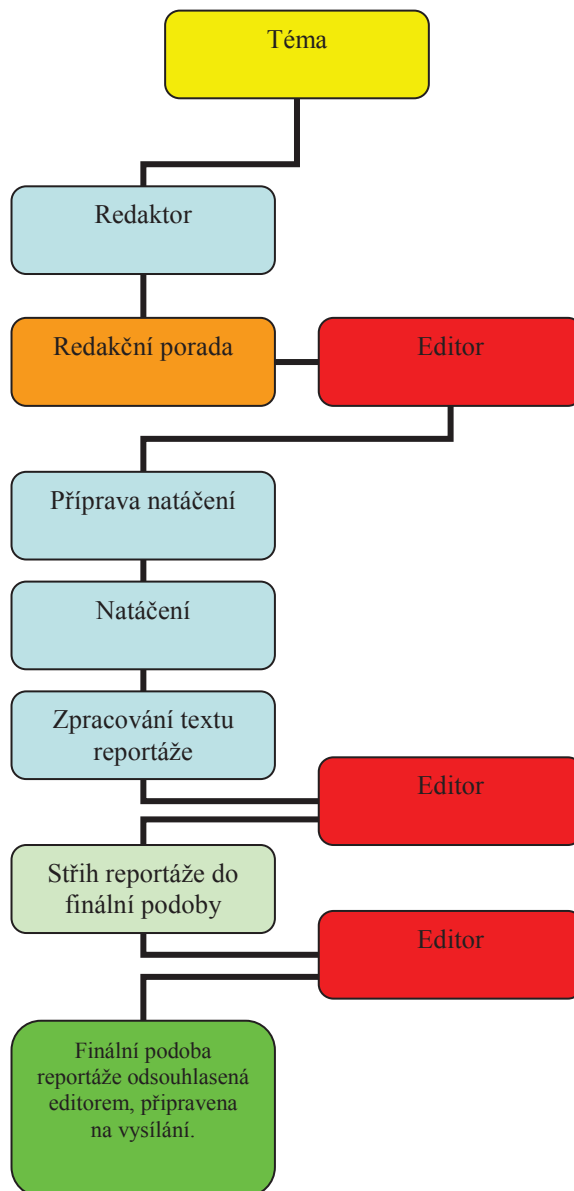

Schéma 2: Postup při vytváření zpravodajského příspěvku v RZ TS Brno ČT (zdroj: archiv autora)

5.3.4. Zpravodajské příspěvky

Nejčastěji vyráběným zpravodajským výstupem redakce zpravodajství brněnského studia ČT je reportáž. Autor v této kapitole popíše pět druhů příspěvků, které se objevují v Brně vyráběných zpravodajských relacích.¹²³ Součástí této kapitoly je i průzkum četnosti těchto typů, které se objevili ve vysílání Událostí v regionech v týdnu od 8. do 12. prosince.

- 1) **Reportáž** – je komplexní audiovizuální zpravodajský příspěvek, který **obsahuje rozhovory, a redaktorův komentář**. V rundownu bývá uveden název příspěvku, redaktor, kameraman

¹²³ Typologie těchto formátů vychází z Tuggle 2004: 163-171

a stopáž.¹²⁴ Stopáž reportáže se liší dle důležitosti informace, kterou obsahuje. U méně závažných sdělení je stopáž do 50–75 sekund, normální sdělení je trvá od 80 do 100 sekund a závažnější, komplikované či exkluzivní informace mají stopáž až do 130 sekund. Ve výše zmíněném období bylo odvysíláno 36 reportáží, v průměru jich na jedno vysílání Událostí v regionech připadlo sedm.

- 2) Čtená reportáž – označuje text, který čte moderátor, zatímco na obrazovce je pouštěn obrazový záznam z místa události. Tento typ příspěvku se používá, ke zvýšení dynamiky relace. Stopáž bývá 30 až 35 sekund. V rundownu se označuje „+crt“.¹²⁵ Za druhý prosincový týden roku 2008 bylo v relacích celkem pět čtených reportáží.
- 3) Čtená reportáž se synchronem – je stejná jako předchozí typ, s tím, že na jejím konci následuje rozhovor. Stopáž těchto příspěvků je delší vzhledem k použitému rozhovoru, bývá ale pravidlem, že nepřesáhne 45 sekund. Ve sledovaném období se jich na obrazovce objevilo osm.
- 4) Telefonát – jedná se o živý telefonický vstup do zpravodajské relace. Moderátor diskutuje s respondentem po telefonní lince. Zpravidla se moderátor dotazuje na jednu až tři otázky. Respondenty často bývají redaktoři, kteří se pohybují přímo v místě události, v některých případech také redaktoři Českého rozhlasu.¹²⁶ Stopáž je velmi závislá na tématu od minuty po 120 sekund. Od 8. do 12. prosince byly v relaci použity tři telefonáty, přičemž jeden proběhl kvůli technické závadě neúspěšně a moderátorovi se nepodařilo uskutečnit rozhovor
- 5) Živý vstup – označuje vstup v reálném čase do zpravodajské relace, v tomto případě do Událostí v regionu, do jiných relací vyráběných brněnskou redakcí se nepoužívá. Režie pořadu se audiovizuálně spojí s SNG vozem, který je v místě události. Redaktor v živém záběru odříká předem připravený text, moderátor mu může položit doplňující otázky. Tento prvek je poslední dobou stále více žádan díky schopnosti zdynamizovat a zaktuálnět zpravodajství. Stopáž je, stejně jako u telefonátu, závislá ne tématu a na dalších prvcích, jako přítomnost respondenta ve vstupu, či čekání na konkrétní událost. „SNG používáme jenom na aktuálky, protože u nás to zpravodajství není ještě na takové úrovni jako třeba BBC, kde je to na vstupech založené. Do doby než to bude u nás taky tak, budu používat spíše reportáže, kde mluví jednotliví mluvčí a není tam redaktor, který to všechno

¹²⁴ V anglosaském prostředí bývá v rundownu označována zkratkou PKG, z anglického slova „package“ (překlad: balík). (Tuggle 2004: 170)

¹²⁵ Anglosaské označení VO, ze slovního spojení „voice-over“ (překlad: hlas-přes).

¹²⁶ S těmi Česká televize spolupracuje v rámci veřejnoprávní služby. Redaktoři Českého rozhlasu jsou za to speciálně honorováni. Od začátku roku 2008 posílají redaktoři Českého rozhlasu každé ráno nabídku témat, které nabízí právě ke zpracování na telefonát. Editor rozhoduje o tom, jestli nějaké téma bude ve zpravodajské relaci.

parafrázuje. Nicméně živé vstupy jsou takovým dynamickým prvkem a zaktuální ty zprávy.¹²⁷ Za autorem sledované období proběhly celkem tři živé vstupy, z toho jeden byl z prostorů Zlínské redakce.

Při výstavbě reportáže používá redaktor několik kompozičních prvků. Autor je popíše v následujících pěti bodech. V reportáži může redaktor použít všechny výstavbové prvky, v „čtené reportáži“ se používá jen moderátorův komentář a na konec „čtené reportáže se synchronem“ se napojuje jedna výpověď respondenta v podobě synchronu.

- 1) **Komentář** – je text, který čte redaktor a tvoří informační základ reportáže. Je zde asynchronní zvuk a obraz. Proto je pro komentář využíván i termín asynchron neboli komentář mimo obraz. Stopáž jednoho komentáře by neměla překročit 30 sekund. V reportáži je komentářů více a zpravidla jsou oddělovány jiným výstavbovým prvkem.
- 2) **Synchron** – znamená synchronní obraz i zvuk. Obrazový záběr je reprodukován s autentickou zvukovou stopou. Používá se jako redaktorem vybraná část rozhovoru, která spolu s komentářem tvoří mozaiku reportáže. Není žádoucí, aby se v synchronu a komentáři objevovali duplicitní informace. Synchron je do reportáže přidáván pro zvýšení autenticity a dynamičnosti. Při aplikaci synchronů do reportáže, jsou dodržovány zásady zmíněné v kapitole Opatření ředitele zpravodajství.
- 3) **Gerojš** – je specifický typ synchronního audiovizuálního sdělení. Lze ho označit také jako ruch, v anglické literatuře se objevuje termín „natural sound“.¹²⁸ Svým umístěním v reportáži přispívá k vyšší autenticitě příspěvku. Zpravidla se používají takové záběry, které mají výrazný zvukový doprovod a něco vyjadřují.¹²⁹
- 4) **Stand-up** – je záběr, ve kterém vystupuje redaktor před kamerou a odříká jednu či dvě věty. Stand-up lze umístit na začátku, uprostřed i na konci příspěvku. Jeho délka by měla být mezi 8 a 12 sekundami.¹³⁰ V prostředí České televize redaktori nejčastěji používají závěrečné stand-upy obsahující odhlášku. Umístit stand-up do reportáže je brněnskými editory vyžadováno, výjimku mají pouze začínajícími redaktori, ale i tak jsou nuceni stand-up při natáčení natočit z cvičných důvodů.
- 5) **Anketa** – při ní redaktor se redaktor ptá náhodných osob na anketní otázku. Je třeba dbát na vyváženost respondentů.¹³¹ Existuje i typ ankety s přesně vybranými respondenty,

¹²⁷ Rozhovor s editorem Petrem Tomíčkem. Příloha č. 6

¹²⁸ Překlad: přírodní zvuk. Viz. Tuggle 2004: 149

¹²⁹ Například v Událostech z regionu vysílaných 12.12.2008 v reportáži o poslední jízdě vlakového spojení na Pohořelicku byl použit gerojš piskající lokomotivy. Zatímco v reportáži o nedostatku sněhu na Moravských svazích byl gerojš pozdrav lyžařů z lyžařské školy.

¹³⁰ Tuggle 2004: 147

¹³¹ Tím se rozumí jejich věková, sociální, příjmová a vyváženost. Samozřejmostí je i vyváženost obou pohlaví.

v takovém případě se jedná o **odbornou anketu**. Použití ankety se vyžaduje u reportáží, kde téma má sociální dopady, nebo pro potvrzení redaktorových argumentů.

5.4. Počítačové redakční systémy

V brněnské redakci je využíván kompletní softwarové vybavení firmy Avid, patří sem klient iNews, MediaBrowse a Editor. Dále je využíván systém Octopus díky napojení na ostatní redakce České televize. Pro úspěšné odvysílání zpravodajské relace je zcela nezbytné, aby tyto systémy fungovaly. Jejich použitím je zkracována doba přípravy celé zpravodajské relace a tím dochází k tolik potřebnému efektu zrychlování zpravodajství.¹³² V průběhu ledna 2008 redakce přešla na systém Octopus. „Jedná se o sjednocení redakčních systémů v rámci celé České televize. Je třeba, aby všechny redakce používaly stejný systém. Pokud jsme my měly systém iNews, tak stejně museli redaktoři vkládat ty texty reportáží i do Octopusu. iNews byl dobrým řešením, ale musíme to sjednotit. Ty funkce jsou v obou systémech totožné.“¹³³ Vzhledem k tomu, že při zpracování této studie redakce pracovala zejména se systémem iNews, bude mu autor věnovat větší pozornost.

5.4.1. Systém iNews

Softwarový systém iNews je svými funkcemi velmi rozsáhlý. Je přístupný pro všechny členy redakce. Editoři v něm tvoří a kontrolují bodový scénář, redaktoři vkládají a upravují texty reportáží a titulky, zároveň v něm mohou najít archiv odvysílaných reportáží. V následujících odstavcích autor stručně popíše hlavní funkce tohoto systému.

Archiv reportáží – V systému se přístupně uchovávají všechny odvysílané reportáže. Redaktoři při vkládání reportáží uvádějí její klíčová slova, žánr a i tematickou skladbu obrazového materiálu. Zároveň se uchovává autor reportáže, kameraman a zpravodajská relace, ve které byl daný příspěvek odvysílán. Vyhledávat v tomto archivu lze na základě data odvysílání, názvu příspěvku, klíčových slov, redaktora či zpravodajské relace. Archiv je redaktory denně využíván. Při zpracovávání témat reportáží redaktoři zjišťují, co bylo k danému tématu již dříve zpracováno. Archiv využívá i editor vysílání, který v něm kontroluje, zda nová reportáž pouze neopakuje již odvysílané informace.

Napojení na ČTK – Systém iNews je propojen s databankou České tiskové kanceláře. Tím je umožněn redaktorům v rychlý přístup k jejím informacím. Databázi ČTK je možné filtrovat na domácí a zahraniční. Dále v jednotlivých sekcích na zpravodajství, kulturu, sport atd. V této databázi je možné i vyhledávat.

¹³² Viz. Boyd 2008: 250-254

¹³³ Rozhovor s Romanem Ondrůjem. Příloha č. 7